

ปลาจระเม็ด

: วิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์

เมื่อวันก่อน มีคนส่งไลน์และโพสต์เฟสบุ๊คกันค่อนข้างเยอะเกี่ยวกับชนิดของปลาจระเม็ด โดยบอกว่ามีอยู่ 4 ชนิด คือ (1) ปลาจระเม็ดขาว “แปะเซีย” (2) ปลาจระเม็ดเทา “เต๋าเตี้ย” (3) ปลาจระเม็ดดำ “โอวเซีย” และ (4) ปลาจระเม็ดทอง “แล่นลม อังซา” และบอกว่า “ปลาจระเม็ด” กิน “แมงกะพรุน” เป็นอาหาร โดยมีเพื่อนๆบางคนมาถามผมในฐานะของ “คนในวงการประมง” ผมเลยบอกไปตรงๆว่า “ผมรับรู้่ว่า ปลาจระเม็ด มีอยู่เพียง 3 ชนิดเท่านั้นครับ” เพราะผมไม่ยอมรับว่า “ปลาจระเม็ดทอง (แล่นลม/ลิ่วลม/อังซา)” เป็นจระเม็ดด้วย เนื่องจากชื่อนี้เพิ่งจะมาปรากฏเมื่อสัก 10 กว่าปีที่ผ่านมา เมื่อมีคนนำปลาตัวนี้มาจาก “ไต้หวัน” (ไม่นับ “ปลาจระเม็ดน้ำจืด” หรือ ปลาตู้ (วงศ์ Characidae) ที่อยู่ในกลุ่มของ “ปลาปรีนยา”) แล้วก็ตั้งชื่อใส่เข้าไปโดยหวังผลทางการค้า เนื่องจากต้องการอาศัยชื่อ “จระเม็ด” ที่มีราคาแพงเป็น “ฐาน” ในการกำหนดราคาขาย แล้วก็ตั้งราคาตามชอบใจ ผู้บริโภคไม่รู้ก็เลยเชื่อว่าเป็นปลาในตระกูลเดียวกัน แถมมีคำว่า “ทอง” ต่อท้าย จึงเป็นชื่อที่มีราคาและคุณค่าที่เพิ่มมูลค่าให้กับปลาตัวนี้ได้อีก

แต่เพื่อให้เกิดความชัดเจน เลยต้องไปรบกวน “อาถู (Google)” ทำให้ทราบว่าปลา “ปลาจระเม็ดทอง (แล่นลม/ลิ่วลม/อังซา)” มีชื่อสามัญว่า Snubnose pompano หรือ Golden pompano มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า Trachinotus blochii (Lacepede, 1801) เป็นปลาที่อาศัยได้ทั้งน้ำกร่อยและน้ำทะเล ตั้งแต่ชายฝั่งจนถึงที่ระดับความลึกประมาณ 7 เมตร ระยะวัยอ่อนจะอยู่รวมกันเป็นฝูง บริเวณชายฝั่งที่มีพื้นทรายหรือในอ่าวที่เป็นพื้นโคลนใกล้ปากแม่น้ำ เมื่อเข้าสู่ระยะตัวเต็มวัยจะแยกออกจากฝูงมาอยู่เดี่ยว ๆ โดยจะอพยพเข้าไปอยู่บริเวณแนวปะการัง และกองหินใต้น้ำ ซึ่งในธรรมชาติของประเทศไทยพบได้ทั้ง ฝั่งอันดามัน และอ่าวไทย

ส่วนการเพาะเลี้ยงในปัจจุบันนี้ ลูกพันธุ์ต้องนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ประเทศไต้หวัน แต่เป็นที่โชคดีครับ เมื่อปี พ.ศ. 2555 เจ้าหน้าที่ของโครงการฟาร์มทะเลตัวอย่างตามพระราชดำริฯ จังหวัดเพชรบุรี สามารถเพาะพันธุ์ปลาชนิดนี้สำเร็จ และผลจากการเพาะพันธุ์ปลาชนิดนี้ สามารถอนุบาลลูกปลาได้จำนวนหนึ่ง ปลาชนิดนี้ในบ้านเรายังไม่มีรูปแบบการเลี้ยงที่แน่ชัด จึงได้ศึกษารูปแบบการเลี้ยงในกระชัง เพื่อเกษตรกรจะได้นำไปเป็นแนวทางการเลี้ยงเพื่อเป็นอาชีพในอนาคต โดยทดลองเลี้ยงปลาจระเม็ดทองที่อัตราความหนาแน่นต่างๆ ซึ่งผลการทดลองเลี้ยง คือ ปลาที่เลี้ยงในอัตราความหนาแน่น 15 ตัวต่อตารางเมตรมีอัตราการเจริญเติบโตที่ดีที่สุด โดยมีน้ำหนักเฉลี่ย 420 กรัมต่อตัว อัตรารอดตาย 90 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งถือว่า “คุ้มต่อการลงทุนมากที่สุด และอัตรารอดตายดีที่สุด” ครับ

หากท่านใดต้องการทราบข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนของแหล่งลูกพันธุ์ปลา “จะละเม็ดทอง” ตัวนี้ สามารถสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่โครงการฟาร์มทะเลตัวอย่างตามพระราชดำริฯ หมู่ที่ 5 ตำบลบางแก้ว อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี 76110 โทรศัพท์ 032-7833529 ครับ

(ที่มา

http://www.nicaonline.com/index.php?option=com_content&view=article&id=1488:2013-08-22-09-13-13&catid=36:2012-02-20-02-57-45&Itemid=116)

ชนิดของปลาจระเม็ด

ชื่อไทย	จระเม็ดขาว	จระเม็ดดำ	จระเม็ดเทา	จระเม็ดทอง
ชื่อสามัญ	Silver pomfret หรือ White pomfret	Black pomfret	Gray pomfret หรือ Chinese silver pomfret	Golden pomfret (Snubnose Pompano, Snub Nose Dart)
ชื่อจีน	แปะเขีย 白鯧	โอะเขีย 烏鯧	เต๋าเตี้ย 島底 (斗鯧)	อั้งซา 紅三, กิมเขีย 金鯧
ชื่อวิทยาศาสตร์	Pampus argenteus	Parastromateus niger	Pampus chinensis	Trachinotus blochii
รูปภาพ				
อาณาจักร (Kingdom)	Animalia	Animalia	Animalia	Animalia
ไฟลัม (Phylum)	Chordata	Chordata	Chordata	Chordata
ชั้น (Class)	Actinopterygii	Actinopterygii	Actinopterygii	Actinopterygii
อันดับ (Order)	Scombriformes	Perciformes	Perciformes	Carangiformes
วงศ์ (Family)	Stromateidae	Carangidae	Stromateidae	Carangidae
วงศ์ย่อย (Subfamily)	-	Caranginae	-	Trachinotinae

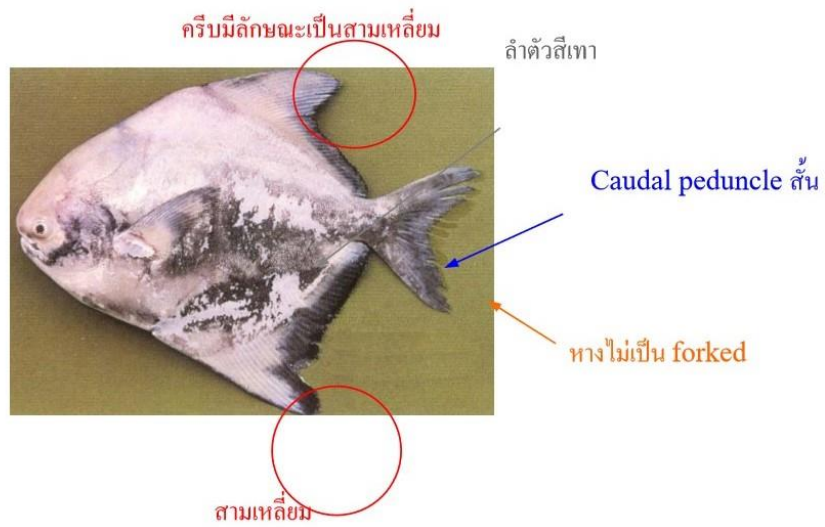
สกุล (Genus)	Pampus	Parastromateus	Pampus	Trachinotus
สปีชีส์ (Species)	P. argenteus	P. niger	P. chinensis	Trachinotus Blochii
ถิ่นที่อยู่ : ภูมิภาค	ตะวันออกเฉียงกลาง เอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (เมื่อไม่นานมานี้ มีการพบในทะเลเมดิเตอร์เรเนียนด้วย เข้าใจว่า อพยพไปจากตะวันออกเฉียงกลางผ่านทะเลแดงและคลองสุเอซ)	ทะเลเขตรินโด-แปซิฟิก ตั้งแต่อ่าวเปอร์เซียจนถึงญี่ปุ่นตอนเหนือ รวมทั้งออสเตรเลีย	ทะเลเขตรินโด-แปซิฟิก ตั้งแต่อ่าวเปอร์เซียจนถึงญี่ปุ่นตอนเหนือ แต่ไม่พบในนิวกีนิหรือออสเตรเลีย	ทะเลเขตรินโด-แปซิฟิก ตั้งแต่อ่าวเปอร์เซียจนถึงญี่ปุ่นตอนเหนือ รวมทั้งออสเตรเลีย
ถิ่นที่อยู่ : บริเวณน้ำลึก	ชายฝั่ง (น้ำใส)	ชายฝั่ง (ดินโคลน)	ชายฝั่ง (ดินโคลน)	น้ำกร่อย (ทั้งน้ำจืดและน้ำเค็ม) ชายฝั่ง และแนวปะการัง
ขนาดน้ำหนัก (ทั่วไป)	1 กิโลกรัม	1-2 กิโลกรัม	1-2 กิโลกรัม	0.5-1.0 กิโลกรัม
ขนาดน้ำหนัก (สูงสุด)	4-6 กิโลกรัม	1-2 กิโลกรัม	1-2 กิโลกรัม	1-4 กิโลกรัม
ความแตกต่าง ของปลากระเม็ด แต่ละชนิด	สีขาวย ตัวแบน ครีบยาว	สีดำ ตัวหนา ครีบสั้น ข้องหางจะแข็ง	สีเทา ตัวหนา รูปร่างลักษณะคล้ายจาระเม็ดขาว แต่ครีบจะสั้นกว่า	ลำตัวสั้นป้อม แบน ด้านข้าง ครีบอกสั้น ส่วนของครีบหลังและครีบก้นยาว มีครีบหลังที่เป็นก้านครีบแข็งและอ่อน

อาหารของปลากระเม็ด (แท้ ทั้ง 3 ชนิด) เนื่องจากปลากระเม็ด เป็นปลาที่จัดอยู่ในจำพวก “ปลากินเนื้อ (carnivore)” ซึ่งอาหารที่สำคัญ คือ แพลงก์ตอนในกลุ่ม Copepods ตามด้วยแมงกะพรุนขนาดเล็กและลูกกุ้ง (decapods) บางครั้งมีการตรวจพบสัตว์ทะเลขนาดเล็ก เช่น หมัดทะเล (amphipods) ตัวอ่อนของสัตว์ทะเลมีเปลือกในกลุ่มกุ้ง ปู (crustacean) ตัวอ่อนไส้เดือนทะเล (polychaete) หมึกกระดอง หนอนธนู (chaetognaths) เกล็ดปลา ไข่ปลาและตัวอ่อนของปลาต่างๆ ในกระเพาะของปลากระเม็ดในปริมาณไม่มากนักด้วย

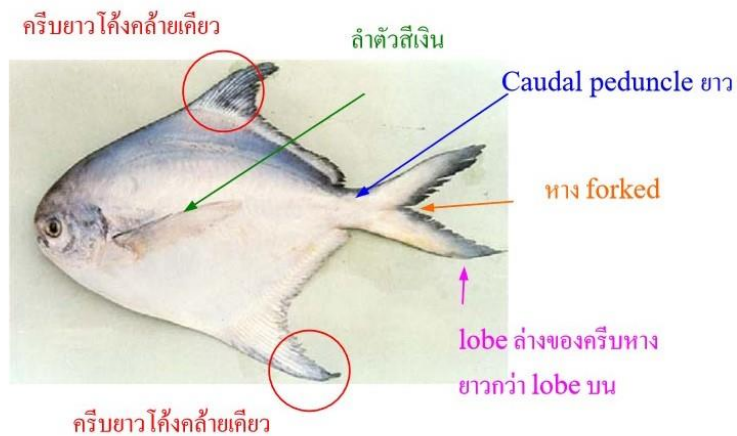
(ที่มา : <http://nopr.niscair.res.in/handle/123456789/39226>)

คู่มือการจำแนกปลาจะละเม็ดในภาคสนาม

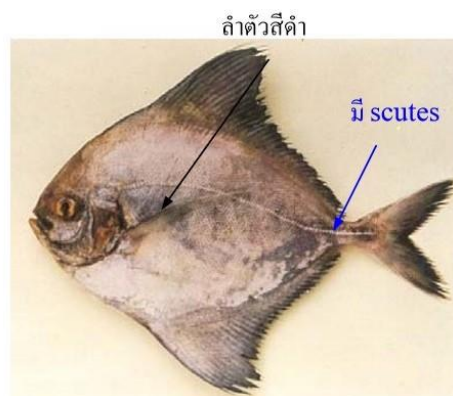
Family Stromatidae
Pampus chinensis
ปลาจะละเม็ดเทา, เต้าเตี้ย
Gray pomfret

Family Stromatidae
Pampus argenteus
ปลาจะละเม็ดขาว, แป๊ะเซี่ย
White pomfret,
Silver pomfret

Family Carangidae
Parastromateus niger
ปลาจะละเม็ดดำ, โอเซีย
Black pomfret

ข้อสังเกต *P. niger* ต่างจาก Family Carangidae อื่นๆ คือไม่มี pelvic fin

(ที่มา : <https://www.fisheries.go.th/train-gr/Files/fish03.pdf>)

ผมคิดว่า ข้อมูลข้างต้นน่าจะให้ความชัดเจนของ “ปลาจระเม็ด” ชนิดต่างๆ ให้กับกัลยาณมิตร เพิ่มขึ้นนะครับ

อ้อ ลืมไปครับ “ปลาจระเม็ดเทา” หรือ “เต้าเตี้ย” นี้ หลายคนถูกหลอกกว่าที่มีราคาแพงนั้น เพราะเป็น “ปลาทะเลน้ำลึก” ทำให้หายาก ซึ่งไม่จริงครับ แต่เพราะตัวนี้ มีปริมาณไม่มากนัก เมื่อเทียบกับปลาจระเม็ดตัวอื่นๆ ซึ่งในประเทศไทยเรา (บริเวณอ่าวไทย) ผมเข้าใจว่า เราเคยจับกันจน “สูญพันธุ์” ไปเลยมาแล้ว (ช่วง 2520-2535) จนกระทั่งช่วงหลังพายุไต้ฝุ่นเกย์ ในปี 2532 ได้พัดพาเอาปลาตัวนี้ จากบริเวณปลายแหลมญวนกลับเข้ามาในอ่าวไทย ประกอบกับการทิ้ง “ปะการังเทียม” ในบริเวณชายฝั่งของไทย จึงเป็นที่หลบซ่อนและเพาะพันธุ์ปลาฝูงใหม่ ทำให้เรากลับมามี “ปลาจระเม็ดเทา” หรือ “เต้าเตี้ย” ในบริเวณอ่าวไทยให้เรากินกันได้อีกมาจนถึงทุกวันนี้

ขอฝากข้อสังเกตเกี่ยวกับปลาทะเลอีกชนิดครับ วิธีดูปลาง่ายๆว่าเป็นปลาทะเลที่อยู่ในเขตน้ำตื้น/น้ำลึก ดังนี้ครับ

ข้อสังเกต	เขตทะเลชายฝั่ง (ดินโคลน/ทราย)	เขตทะเลลึก (ผิวน้ำ/กลางน้ำ)	เขตทะเล (ในบริเวณปะการัง)
ตัวอย่างชนิดปลา (1)			
ตัวอย่างชนิดปลา (2)			
ตัวอย่างชนิดปลา (3)			
ข้อสังเกต (1) สีที่ลำตัวปลา จะอำพรางให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมโดยรอบ	ด้านบนจะมีสีเทา/ดำ (ทะเลโคลน) หรือน้ำตาล (พื้นทราย)	ด้านบนจะมีสีเขียว หรือน้ำเงิน เข้ากับบริเวณน้ำลึก	ตัวหลากสี เข้ากับสภาพแวดล้อมของปะการัง
ข้อสังเกต (2) สีที่บริเวณท้องจะบ่งบอกพื้นที่ที่อาศัย (ใกล้พื้นหรือใกล้ผิวน้ำ)	บริเวณท้องจะเป็นสีอ่อนหรือสีขาวและเข้มขึ้นเรื่อยๆ แสดงว่าเป็นปลาที่อาศัยใกล้ผิวน้ำ (เพื่อให้กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมที่มองขึ้นจากใต้ตัวปลา เนื่องจากน้ำจะเป็นสีขาว)		